

Louvain, 20 de Març de 1953.

Bernolquet senyor:

Fa dos dies que vaig anar a Brusselles a veure M. Verlinden. En poca estona vam parlar molt, perquè és molt animat, i en vaig treure força profit. Em va parlar també de la qüestió "Institucions americanes", i sembla que la tria de documents seria feta amb criteris diversos, segons les seccions. De tots maners, diu que ell ha d'estudiar els reports de tothom, adaptar-los a una unitat i al pla general de la Fundació: per tant, hi ha marge de temps fins al moment de començar; la pressa, en tot cas, vindria després. Quan li vaig dir que triar cos per sols dos volums seria molt difícil i compromís, va respondre que els volums podien ser molt prinxuts, i fins tenir dues parts cadascun: s'entén que s'ha arreglarà a la mida del que surti.... i del que vulgui que surti.

En un altre sentit, em va dir que havia rebut una carta de costí dient que li seria impossible de fer el viatge projectat, perquè no s'hi trobava prou bé. I d'ara, qui és això? Em semblava que ja l'havia deixat ho del tot. Em sap molt de greu, per costí malix, i encara perquè m'havia agradat de

tratar-lo ací. És que ho ha deixat ésser definitivament, o hi ha possibilitats d'ampliar-ho?

Les meves impressions de Loraina són molt complexes, encara. Les universitats, naturalment, són les de la Biblioteca: les revistes hi són gairebé totes, i de llibres, Déu n'hi dó! Val la pena, de debò. L'ambient estudiant no se coneix gaire, i fins pot que ser anà difícil de conèixer. No puc jutjar pel que veig al Collège du Pape: hi ha uns aires tan conservadors, tant d'"intel·lectual escolapi", que em sembla de vegades que no m'he mogut d'Espanya, i que faig el Batxillerat als Hermanos. Però ni tot Loraina és així, ni sempre encara les altres Universitats: sembla que la de Brussells, que hi fa una de progressista: llinepensada, està molt ben instal·lada. Així m'ho van dir uns amics, progressistes i llinepensadors els malicos, a qui veig sempre a Vilvoorde — un dels cavals de Brussells —; de passada, em van ensenyar un Athénée (barreja de primera ensenyança, batxillerat i preparació per a scots tècnics) molt excel·lent, de dos mètodes fins a la decoració, suggestiva: optimista, i el material de treball. Potser a costè li recordaria altres indrets.

En Romans m'ha donat bones notícies de l'Indice: sembla que ja s'han

per la revisió, sense el Dr. Lacarra. Què li deu haver passat? Per la meua part, he estat mirant moltes revistes angleses i de per aquí, i ho acabaré dintre de pocs dies. No és que surtin gaires coses, és clar, però unes quantes recurrències a revistes estranyes acabaran de donar el to.

Faij força feina, de tots els que m'he pratat ací, i encara, per casualitat, m'he estat llegint moltes coses de la crisi de 1933. Ja començo a entendre les devaluacions. És actualíssim, i al mateix temps ajuda molt a entendre coses medievals. Què tristesa que ho hagi d'aprendre a batzegades, i improvisadament.

Ací no s'troben gaires llibres interessants. Els millors són editats a França, és clar, i en tot cas voldria més comprar-los allí. Ja veig passar el seu encàrrec de comprar "el segle XVIII" a un finallet i en Nadal.

Be, no mis, em sembla. Si li cal alguna cosa, man'm. Els millors records, per a vostè i sempre, d'en

Ramon Ruben.